

PRAVILA SERTIFIKACIJE

1 PREDMET

Dokument opisuje postupak sertifikacije proizvoda i informiše o procesu sertifikacije, zahtevima koji moraju da budu ispunjeni za dobijanje i održavanje dokumentacije o sertifikaciji, pravima i obavezama Sertifikacionog tela PROFILAB-a (u daljem tekstu Sertifikaciono telo) i podnosioca zahteva/prijave za sertifikaciju proizvoda.

2 PODRUČJE PRIMENE

Dokument se primenjuje na:

- sertifikaciju proizvoda u skladu sa članom 20 i Prilogom 7 Pravilnika o radio-opremi („Službeni glasnik Republike Srbije“ broj 24/2024) - postupak izdavanja Potvrde o usaglašenosti;
- kontrolu i sertifikaciju prerađenih organskih proizvoda u skladu sa zahtevima definisanim u Zakonu o organskoj proizvodnji („Službeni glasnik Republike Srbije“ broj 30/10 i 17/19 - drugi zakon), Pravilniku o kontroli i sertifikaciji u organskoj proizvodnji i metodama organske proizvodnje („Službeni glasnik Republike Srbije“ broj 95/20 i 24/21) i Pravilniku o dokumentaciji koja se dostavlja ovlašćenoj kontrolnoj organizaciji radi izdavanja potvrde, kao i o uslovima i načinu prodaje organskih proizvoda („Službeni glasnik Republike Srbije“ broj 88/16);
- ocenjivanje usaglašenosti sertifikovanih organskih proizvoda iz uvoza postupkom kontrole dokumentacije i sertifikata u skladu sa članom 22. Zakona o organskoj proizvodnji.

3 NEPRISTRASNOST I OBJEKTIVNOST

Sertifikaciono telo je odgovorno za nepristrasnost aktivnosti sertifikacije koje obavlja i ne dozvoljava da komercijalni, finansijski ili drugi pritisci kompromituju nepristrasnost i objektivnost.

Sertifikaciono telo u potpunosti shvata značaj nepristrasnosti i svakog mogućeg sukoba interesa u sprovođenju postupka sertifikacije proizvoda i zbog toga sprovodi mere za sprečavanje ovih pojava.

Sertifikaciono telo ne nudi, niti pruža konsultantske i tehničke usluge u projektovanju, proizvodnji proizvoda koje sertifikuje, kao ni druge poslove koji bi predstavljali sukob interesa i koji bi mogli da ugroze poverljivost, nepristrasnost i objektivnost.

Kako bi Sertifikaciono telo na pravi način moglo da održava nepristrasnost aktivnosti sertifikacije koje obavlja, formirana je *Komisija za očuvanje nepristrasnosti* koja se sastoji od predstavnika zainteresovanih strana. Rad Komisije za očuvanje nepristrasnosti je uređen *Pravilnikom o radu komisije za očuvanje nepristrasnosti*.

Sertifikaciono telo informiše Komisiju za očuvanje nepristrasnosti o svim pretnjama po nepristrasnost, a savete Komisije smatra obavezujućim.

4 POVERLJIVOST

Za ugovoreni posao sertifikacije Sertifikaciono telo na adekvatan način obezbeđuje poverljivost informacija i podataka dobijenih u toku aktivnosti sertifikacije na svim nivoima svoje organizacije.

Sertifikaciono telo je odgovorno za upravljanje svim informacijama dobijenim ili nastalim tokom izvođenja aktivnosti sertifikacije.

Svi korisnici usluga Sertifikacionog tela imaju pravo na osiguranje zaštite svih zakonom zaštićenih informacija.

Informacije o korisniku usluge ili određenom proizvodu dobijene u postupku sertifikacije Sertifikaciono telo ne otkriva trećoj strani i ne čini ih javno dostupnim bez pisane saglasnosti korisnika usluge. Iz navedenog se izuzimaju informacije koje je Sertifikaciono telo učinilo javno dostupnim (Evidencija izdatih sertifikata i potvrda), informacije koje je Sertifikaciono telo u obavezi da pruži nadležnim organima u skladu sa zakonom i tehničkim propisima po kojima se vrši ocenjivanje usaglašenosti, kao i informacije koje je Sertifikaciono telo dužano da pruži ATS-u u postupku ocenjivanja i nadzora.

U slučaju kada je dostavljanje informacija trećoj strani o određenom proizvodu ili korisniku usluge zahtevano zakonskim aktom, Sertifikaciono telo obaveštava korisnika usluge o pruženoj informaciji.

Sa informacijama o korisniku usluge, koje su dobijene iz drugih izvora (npr. podnosioca prigovora), Sertifikaciono telo postupa kao sa poverljivim informacijama.

5 OTVORENOST

Usluge sertifikacije proizvoda Sertifikaciono telo pruža na nezavisan i nepristrasan način svim zainteresovanim korisnicima usluga, obezbeđujući da ni jedan pojedinac koji učestvuje u pružanju tih usluga ne bude izložen komercijalnim, finansijskim ili bilo kakvim drugim pritiscima koji bi mogli uticati na njegove odluke u procesu sertifikacije.

6 ODGOVORNOST

Korisnik usluge, a ne Sertifikaciono telo, ima odgovornost da ispunjava zahteve sertifikacije.

Sertifikaciono telo je odgovorno za pribavljanje dovoljno objektivnih dokaza na kojima se zasniva odluka o sertifikaciji. Na osnovu preispitivanja dokaza Sertifikaciono telo donosi odluku o dodeljivanju sertifikacije ako ima dovoljno dokaza o usaglašenosti.

Za pokrivanje zakonskih odgovornosti koje nastaju iz poslovanja Sertifikaciono telo ima obezbeđena sredstva u vidu *Polise osiguranja* od rizika i potencijalne štete koju može da nanese korisniku usluge.

7 KOMPETENTNOST

Sertifikaciono telo zapošljava dovoljan broj obučenog, stručnog i kompetentnog osoblja sa dugogodišnjim radnim iskustvom za obavljanje poslova sertifikacije iz domena rada Sertifikacionog tela.

Osoblje Sertifikacionog tela je odgovorno za poštovanje svih aspekata nepristrasnosti, objektivnosti i nezavisnosti u postupku sertifikacije uz najveći stepen profesionalnog integriteta.

8 PRINCIPI RADA

Sertifikaciono telo vodi nediskriminatorску politiku i postupke prema svim korisnicima usluge sertifikacije.

Sertifikaciono telo pruža usluge sertifikacije u skladu sa *Pravilima sertifikacije, Procedurom za ocenjivanje usaglašenosti proizvoda prema Pravilniku o radio-opremi, Procedurom za ocenjivanje usaglašenosti proizvoda iz organske proizvodnje*, kao i u skladu sa kriterijumima koji su definisani u odgovarajućim standardima i tehničkim propisima.

Sertifikaciono telo pruža usluge sertifikacije bez neopravdanih finansijskih i drugih zahteva i uslova. Na taj način svi korisnici sertifikacije imaju ista prava i isti tretman.

Naknadu za sertifikaciju proizvoda Sertifikaciono telo utvrđuje na osnovu svoje usvojene politike cena.

9 POSTUPAK SERTIFIKACIJE

Informisanje potencijalnih korisnika usluga o detaljima postupka sertifikacije vrši se posredstvom pisane informacije koja je dokumentovana u Pravilima sertifikacije. Ovim dokumentom definisane su aktivnosti i obaveze Sertifikacionog tela i podnosioca zahteva u pogledu sprovođenja postupka sertifikacije, korišćenja dokumenata u vezi sa sertifikacijom i pozivanja na status sertifikacije.

Navedeni dokument se redovno ažurira i dostavlja svim zainteresovanim stranama na zahtev, a dostupan je i na Internet stranici PROFILAB-a www.profilab.rs.

Sertifikaciono telo obavlja i neposredne konsultacije sa potencijalnim korisnicima usluga i na njihov zahtev pruža informacije u pogledu specifičnih zahteva sertifikacije.

9.1 SERTIFIKACIJA ELEKTRIČNIH PROIZVODA

Razgovor ispred Sertifikacionog tela sa podnosiocem zahteva za sertifikaciju obavlja rukovodilac sertifikacionog tela za električne proizvode koji daje osnovne informacije o mogućnosti izvršenja tražene usluge prema zahtevima odgovarajućeg tehničkog propisa i ceni navedene usluge.

U razgovoru sa podnosiocem zahteva za sertifikaciju precizira se dokumentacija koju je potrebno dostaviti u skladu sa zahtevima iz odgovarajućeg tehničkog propisa gde je ista definisana.

Ukoliko su jasne prezentovane informacije i iste prihvatljive, podnosilac zahteva potpisuje *Sporazum o sertifikaciji* u kome su detaljno opisane obaveze Sertifikacionog tela i podnosioca zahteva. Navedeni dokument je dostupan na Internet stranici PROFILAB-a.

Nakon potpisivanja Sporazuma o sertifikaciji podnosilac zahteva dostavlja svu potrebnu dokumentaciju i tom prilikom popunjava *Zahtev za ocenjivanje usaglašenosti* u kojem navodi osnovne informacije o proizvodu koji će biti predmet sertifikacije.

Potpisivanjem Zahteva za ocenjivanje usaglašenosti podnosilac zahteva potvrđuje da je upoznat i da prihvata postupak sertifikacije, da zahtev za sertifikaciju proizvoda nije podneo drugom sertifikacionom telu, kao i da je upoznat sa troškovima sertifikacije i da iste prihvata.

Sertifikacija električnih proizvoda sprovodi se u skladu sa članom 20 i Prilogom 7 Pravilnika o radio-opremi („Službeni glasnik Republike Srbije“ broj 24/2024) - postupak izdavanja Potvrde o usaglašenosti.

Podnosilac zahteva mora preduzeti sve potrebne mere kako bi obezbedio da je proizvod izrađen u skladu sa dokumentacijom koja je naznačena u predmetnom tehničkom propisu.

Zahtev za ocenjivanje usaglašenosti proizvoda, koji je dostupan i na Internet stranici PROFILAB-a, popunjava i potpisuje podnosilac zahteva, koji može biti proizvođač ili njegov zastupnik, odnosno uvoznik proizvoda.

Ako je potrebno, Sertifikaciono telo kroz dodatnu komunikaciju sa podnosiocem zahteva precizno definiše zahtev i neophodnu dokumentaciju za otpočinjanje sertifikacije.

Sertifikaciono telo preispituje zahtev sa ciljem da se utvrdi da li su informacije o korisniku usluge i proizvodu dovoljne za sprovođenje sertifikacije, da li je jasno definisan predmet i područje tražene sertifikacije, da li je dostavljena dokumentacija adekvatna i dovoljna da se oceni ispunjenost zahteva iz tehničkih propisa, da li je otklonjena svaka razlika u razumevanju između Sertifikacionog tela i korisnika usluge, kao i da bi se utvrdilo da li je Sertifikaciono telo u mogućnosti da sprovede predmetni postupak sertifikacije. Preispitivanje takođe obuhvata i analizu identifikovanih potencijalnih rizika po nezavisnost i nepristrasnost Sertifikacionog tela.

U toku preispitivanja mogu se od korisnika usluge tražiti dodatne informacije.

U slučaju da dođe do izmene zahteva za sertifikaciju, aktivnost preispitivanja se ponavlja.

Nakon preispitivanja Zahteva za ocenjivanje usaglašenosti Sertifikaciono telo obavlja vrednovanje usaglašenosti proizvoda na osnovu pregleda dostavljene dokumentacije, analizirajući sve bitne aspekte zahteva i njegovog adekvatnog izvršenja.

Nakon izvršenog preispitivanja i vrednovanja podnosilac zahteva se obaveštava o rezultatima istih.

Ako Sertifikaciono telo u toku pregleda dokumentacije konstatuje da postoje određene neusaglašenosti, pisanim putem obaveštava podnosioca zahteva. Od podnosioca zahteva se traži da, ukoliko izrazi interes da nastavi proces sertifikacije, otkloni konstatovane neusaglašenosti u roku koji je definisan u Sporazumu o sertifikaciji. Sertifikaciono telo će izvršiti naknadni pregled dostavljene dokumentacije u cilju provere otklonjenosti uočenih neusaglašenosti.

Nakon kompletiranja tehničke i druge potrebe dokumentacije Sertifikaciono telo vrši preispitivanje svih informacija i rezultata vrednovanja.

Ukoliko je izveštaj o izvršenom preispitivanju pozitivan, što podrazumeva da su ispunjeni svi zahtevi iz tehničkog propisa prema kojima je vršeno ocenjivanje usaglašenosti, Sertifikaciono telo donosi odluku o sertifikaciji proizvoda.

Ukoliko je odluka pozitivna, Sertifikaciono telo priprema **Potvrdu o usaglašenosti**. Potvrdu o usaglašenosti potpisuje direktor PROFILAB-a i ista važi pet godina.

Ukoliko je odluka o izvršenoj proveru usaglašenosti negativna, Sertifikaciono telo priprema **Rešenje o odbijanju izdavanja Potvrde o usaglašenosti** u kojem navodi razloge za takvu odluku.

Podnosilac zahteva može podneti žalbu na takvu odluku, a odlučivanje o istoj će se sprovoditi u skladu sa načelima opisanim u *Proceduri PRO4 - Rešavanje prigovora i žalbi*.

Sertifikaciono telo vodi *Evidenciju izdatih Potvrda o usaglašenosti*. U navedenoj evidenciji, koja je javno dostupna na Internet stranici PROFILAB-a, Sertifikaciono telo daje osnovne informacije o proizvodu, proizvođaču, datumu izdavanja i roku važenja izdate Potvrde o usaglašenosti.

Na zahtev proizvođača ili njegovog zastupnika, odnosno uvoznika, Sertifikaciono telo izdaje *Izvod iz evidencije izdatih Potvrda o usaglašenosti*.

Nakon obavljenog postupka sertifikacije proizvoda i dobijanja Potvrde o usaglašenosti, korisnik usluge je u obavezi da sertifikovani proizvod označi znakom usaglašenosti.

Način korišćenja Potvrde o usaglašenosti i znaka usaglašenosti bliže je definisan u dokumentu *Uputstvo za korišćenje Potvrde o usaglašenosti i znaka usaglašenosti* koji se dostavlja podnosiocu zahteva nakon uspešno obavljene sertifikacije proizvoda.

Korisnik usluge je u obavezi da, ukoliko povuče zahtev, odnosno odustane od započete sertifikacije proizvoda, o istom pismenim putem obavesti Sertifikaciono telo, a da sve troškove koji su nastali do povlačenja zahteva plati.

U slučaju povlačenja zahteva za sertifikaciju, Sertifikaciono telo podnosiocu zahteva vraća kompletnu dostavljenu dokumentaciju.

Imalac Potvrde o usaglašenosti ne sme drugačije da predstavlja proizvod nego što je to u Potvrdi o usaglašenosti zapisano.

Imalac Potvrde o usaglašenosti ne sme da koristi Potvrdu o usaglašenosti na način kojim može da dovede u pitanje reputaciju Sertifikacionog tela.

Proizvodi koji nisu obuhvaćeni Potvrdom o usaglašenosti ne mogu se isporučivati kao proizvodi usaglašeni sa predmetnim tehničkim propisom i na njih se ne može stavljati znak usaglašenosti.

Imalac Potvrde o usaglašenosti ne može koristiti dobijenu Potvrdu o usaglašenosti i znak usaglašenosti nakon isteka roka važenja Potvrde o usaglašenosti.

S obzirom da se sertifikacionom šemom ne zahteva nadzor nad proizvodom, Sertifikaciono telo isti ne vrši. Tržišna inspekcija je odgovorna za nadzor proizvoda u prometu. Sertifikaciono telo reaguje po prijavi tržišne inspekcije.

Sertifikaciono telo će svojim rešenjem suspendovati/oduzeti izdatu Potvrdu o usaglašenosti ukoliko ustanovi, na bilo koji način, da imalac Potvrde o usaglašenosti ne ispunjava uslove pod kojim je izdata Potvrda o usaglašenosti.

Sertifikaciono telo će imalca Potvrde o usaglašenosti obavestiti o razlozima suspendovanja/oduzimanja Potvrde o usaglašenosti i uslovima pod kojim ista može biti ponovo dodeljena.

Imalac Potvrde o usaglašenosti mora da za vreme suspenzije ili po oduzimanju Potvrde o usaglašenosti spreči promet svih proizvoda obeleženih znakom usaglašenosti.

Prigovor ili žalba imalca Potvrde o usaglašenosti na rešenje o suspenziji/oduzimanju Potvrde o usaglašenosti ne odlaže izvršenje donetog rešenja.

Imalac Potvrde o usaglašenosti posle suspenzije/oduzimanja ili isteka Potvrde o usaglašenosti mora da prestane da koristi sav svoj reklamni materijal koji sadrži pozivanje na nju.

9.2 SERTIFIKACIJA PROIZVODA IZ ORGANSKE PROIZVODNJE

Zaposleni u Sertifikacionom telu svim potencijalnim klijentima daju osnovne informacije o mogućnosti izvršenja usluge kontrole i sertifikacije prerađenih organskih proizvoda i ocenjivanju usaglašenosti sertifikovanih organskih proizvoda iz uvoza u skladu sa Zakonom o organskoj proizvodnji („Službeni glasnik Republike Srbije“ broj 30/10 i 17/19 - drugi zakon), Pravilnikom o kontroli i sertifikaciji u organskoj proizvodnji i metodama organske proizvodnje („Službeni glasnik Republike Srbije“ broj 95/20 i 24/21) i Pravilnikom o dokumentaciji koja se dostavlja ovlašćenoj kontrolnoj organizaciji radi izdavanja potvrde, kao i o uslovima i načinu prodaje organskih proizvoda („Službeni glasnik Republike Srbije“ broj 88/16), ceni navedene usluge, kao i dokumentaciji koju je potrebno dostaviti.

Klijentu se na raspolaganje stavlja, u zavisnosti od šeme sertifikacije, obrazac prijave: *Prijava za kontrolu i sertifikaciju prerađenih organskih proizvoda* ili *Prijava za izdavanje potvrde za sertifikovane organske proizvode iz uvoza* (u daljem tekstu *Prijava*). Navedene Prijave se nalaze i na Internet stranici PROFILAB-a.

Klijent popunjava Prijavu i dostavlja dokumentaciju koja je specificirana u istoj.

Kontrolor (saradnik na poslovima sertifikacije), u skladu sa svojim ovlašćenjima proverava i analizira da li je dostavljena dokumentacija kompletna. Ako se utvrdi da nedostaju određena dokumenta, Sertifikaciono telo o tome obaveštava klijenta, uz definisanje rokova za dostavljanje istih.

Ukoliko klijent ni nakon dogovorenog roka ne dostavi nedostajuću dokumentaciju, smatraće se da je odustao od prijave.

U slučaju da je klijent prethodno bio u postupku kontrole i sertifikacije kod drugog sertifikacionog tela, rukovodilac sertifikacionog tela za proizvode iz organske proizvodnje tom drugom sertifikacionom telu šalje zahtev za dostavljanje relevantne dokumentacije: dokaz o raskidu ugovora, listu nađenih nepravilnosti, kao i sprovedene i prihvaćene korektivne mere. U slučaju kada klijent ima podugovarača, a kontrolu klijenta i njegovih podugovarača vrše različita sertifikaciona tela, klijent i njegovi podugovarači daju pisanu saglasnost na razmenu podataka između sertifikacionih tela.

Sertifikaciono telo zatim klijentu šalje ponudu. Ukoliko je ista prihvatljiva, Sertifikaciono telo šalje na potpis i *Sporazum o sertifikaciji* u kojem su detaljno opisane obaveze Izvršioca i Naručioca usluge u postupku kontrole i sertifikacije prerađenih organskih proizvoda i ocenjivanju usaglašenosti sertifikovanih organskih proizvoda iz uvoza.

Na osnovu prihvaćene prijave klijenta i dostavljene dokumentacije, kontrolor, koji je kompetentan za kontrolu određene vrste organskih proizvoda, odnosno određene grupe proizvoda, vrši pregled dokumentacije sa ciljem da: dobije uvid u lokaciju prerađivača/uvoznika organskih proizvoda i specifične uslove vezane za lokaciju; preispita status prerađivača/uvoznika; preispita da li prerađivač/uvoznik razume zahteve iz referentnih propisa; izvrši uvid u prethodne izveštaje o kontroli i preduzetim korektivnim merama, ukoliko ih je bilo; prikupi neophodne informacije o obimu neophodnih aktivnosti kontrole radi njenog boljeg planiranja na terenu.

U sledećoj fazi kontrolor formira *Plan kontrole na terenu*. Planom kontrole definišu se sve incijalne aktivnosti koje je neophodno sprovesti na terenu: razgovor sa osobama odgovornim za prijem i preradu organskih proizvoda; vizuelni pregled prostorija, proizvodne opreme i procesa, skladišnih prostorija; kontrola svih podugovoreni objekata ili zakupljenih objekata; pregled računa, potvrda, deklaracija, koje se odnose na kupljene inpute, prodate proizvode i drugu dokumentaciju za koju kontrolor proceni da je bitna i dr. Kontrola predstavlja proveru usklađenosti proizvoda sa zahtevima koji su definisani Zakonom o organskoj proizvodnji i Pravilnikom o kontroli i sertifikaciji u organskoj proizvodnji i metodama organske proizvodnje.

Ukoliko je podnosilac prijave već bio sertifikovan od strane drugog sertifikacionog tela, obavezan je da stavi na uvid poslednju sertifikacionu odluku donetu od strane tog sertifikacionog tela. Kontrolor će verifikovati status sprovođenja mera definisanih radi otklanjanja utvrđenih nepravilnosti, ukoliko ih je bilo, a u cilju rešavanja ovih pitanja kontrolor će komunicirati sa drugim sertifikacionim telom.

Planirana kontrola na terenu može biti:

- *Početna (inicijalna) kontrola:* kontrola prerađivača/uvoznika sertifikovanih organskih proizvoda koji se prvi put prijavljuje za sertifikaciju, pri čemu se vrši detaljan pregled objekata za smeštaj, preradnih kapaciteta, pregled dokumentacije i primena mera predostrožnosti, kako bi se utvrdilo da li predmetni prerađivač/uvoznik ispunjava uslove za preradu/uvoz organskih proizvoda,
- *Redovna kontrola:* kontrola koja se kod svakog prerađivača/uvoznika sprovodi minimum jednom godišnje, putem najavljenih ili nenajavljenih poseta,
- *Dodatna kontrola:* kontrola koja se može obaviti kada je kod prerađivača/uvoznika već obavljena redovna nadzorna kontrola ali je u međuvremenu došlo do izmena u Prijavi za sertifikaciju (npr. proširenje obima prijave), na osnovu opšte procene rizika prerađivača/uvoznika i trenda utvrđenih nepravilnosti u radu, raznovrsnosti proizvoda, i kada je potrebna verifikacija sprovedenih korektivnih mera po utvrđenim nepravilnostima, a kada se one ne mogu proveriti dokumentacijom,
- *Vanredna kontrola:* kontrola koja se sprovodi kad nije podneta prijava za obnavljanje sertifikata, kada je došlo do izmena koje mogu uticati na ispunjenje kriterijuma ili status dodeljenog sertifikata i dr.

Kontrole se mogu izvoditi najavljeno i nenajavljeno.

- *Najavljena kontrola* je kontrola planirana u saradnji sa klijentom i u skladu sa planom kontrole,
- *Nenajavljena kontrola* je kontrola koja se obavlja bez prethodnog obaveštenja prerađivača/uvoznika o terminu izvođenja kontrole. Najmanje 10% ukupnog broja kontrola u toku jedne godine čine nenajavljene kontrole.

Podnosilac prijave je obavezan da kontroloru omogući vršenje kontrole tako što će obezbediti pristup svim delovima proizvodnje-prerade, kao i računima i odgovarajućim pratećim dokumentima, informacijama o uvezenim pošiljkama, rezultatima sopstvenih programa obezbeđenja kvaliteta. Ukoliko podnosilac prijave u okviru svojih proizvodno-preradnih kapaciteta poseduje i proizvode iz konvencionalne proizvodnje, podnosilac prijave mora da omogući kontroloru da izvrši proveru poštovanja pravila organske proizvodnje koja ne dozvoljava upotrebu jonizujućeg zračenja i genetički modifikovanih organizama.

U toku postupka bilo koje kontrole može se obaviti i *uzorkovanje*. Uzorkovanje vrši kontrolor u slučaju sumnje na upotrebu nedozvoljenih sredstava ili na moguću kontaminaciju od strane potencijalnih zagađivača. U zavisnosti od precene u toku kontrolisanja, kontrolor može izvršiti uzorkovanje organske sirovine, prerađene proizvode i sl. Broj uzetih uzoraka je najmanje 5% od ukupnog broja kontrolisanih proizvoda.

Analizu uzorkovanih proizvoda vrši Laboratorija za ispitivanje PROFILAB koja je akreditovana prema zahtevima standarda SRPS ISO/IEC 17025:2017 za traženu vrstu ispitivanja. U slučaju da Laboratorija PROFILAB nije akreditovana za određena tražena ispitivanja ista će podugovoriti sa kompetentnim podgovaračem koji je akreditovan prema zahtevima standarda SRPS ISO/IEC 17025:2017. Izveštaji sa rezultatima obavljenih ispitivanja čuvaju se u dosijeima prerađivača/uvoznika, kojima se kopije istih šalju.

U slučaju da laboratorijska analiza uzorka ukaže na neusaglašenost proizvoda, Sertifikaciono telo preuzima dodatne mere kontrole koje se ogledaju u istraživanju lanca sledljivosti unazad, a naročito se ispituje uzrok kontaminacije (da li se radi o namernoj ili o slučajnoj kontaminaciji proizvoda). U tom slučaju postupak kontrole i sertifikacije se obustavlja i pristupa se prikupljanju dodatnih dokaza.

U zavisnosti od šeme sertifikacije i vrste proizvoda koji su predmet sertifikacije Sertifikaciono telo može preduzeti dodatne metode kontrole, kao što su: vanredna kontrola na terenu; kontrola celokupnog procesa proizvodnje/prerade uz praćenje sledljivosti unazad sve do proizvođača; prošireno uzorkovanje radi ponovnog laboratorijskog ispitivanja; preispitivanje načina uzorkovanja; preispitivanja kompetentnosti akreditovane laboratorije i metode po kojoj je izvršeno ispitivanje, preispitivanje rezultate ispitivanja.

Nakon prikupljenih i obrađenih dodatnih dokaza, prerađivač/uvoznik se obaveštava o rezultatima dodatnih postupaka istraživanja, a kada se steknu uslovi Sertifikaciono telo nastavlja postupak sertifikacije u skladu sa definisanim pravilima i procedurama.

Kada je kontrola na terenu završena, kontrolor podnosiocu prijave na završnom sastanku saopštava nalaze kontrole i iste opisuje u *Zapisniku o kontroli na terenu*. U slučaju kada se utvrde određene nepravilnosti, podnosilac prijave je

u obavezi da definiše odgovarajuće mere za prevazilaženje istih. Uočene nepravilnosti i predložene mere se evidentiraju u zapisniku koji potpisuju obe strane.

Kategorizacija nepravilnosti se vrši na sledeći način:

- *Blaža nepravilnost*: kada su utvrđene manje nepravilnosti koje ne dovode u pitanje metode organske proizvodnje i prirodu organskog proizvoda. Ukoliko se tokom kontrole utvrdi blaža nepravilnost, izriče se mera upozorenja. Utvrđena nepravilnost se mora otkloniti u dogovorenom roku, pri čemu mera ne odlaže sertifikaciju proizvoda. Da li je nepravilnost otklonjenja proverava se prilikom sledeće kontrole i/ili se dokumentuje pre kontrole;
- *Teža nepravilnost*: nepravilnost koja dovodi u sumnju primenu metoda organske proizvodnje pri čemu integritet organskog proizvoda može biti ugrožen ali ne ostavlja dugoročne posledice na uspostavljen proces organske proizvodnje. Ukoliko se tokom kontrole utvrdi teža nepravilnost izriče se mera suspenzije koja podrazumeva odlaganje donošenja odluke o sertifikaciji dok se ne otkloni nepravilnost, odnosno suspenziju sertifikacije/potvrde na određeni vremenski period;
- *Kritična nepravilnost*: nepravilnost koja se ne može ispraviti i zbog koje je narušen integritet organskog proizvoda i može ostaviti dugoročne posledice na uspostavljeni proces proizvodnje. Ukoliko se tokom kontrole utvrdi kritična nepravilnost izriče se mera sankcije o nedodeljivanju sertifikata ili smanjenju obima sertifikacije, tj isključuje se deo proizvodnje iz sertifikacije, kao i povlačenje sertifikata, za određene proizvode ili u celosti, koje kao posledica ima povlačenje proizvoda sa tržišta, kako bi se uklonila oznaka "organski proizvod" sa proizvoda i sa prateće dokumentacije i/ili odvajanje svih proizvoda ili lota proizvoda od drugih organskih proizvoda.

Kontrolor koji obavlja stručnu kontrolu ne donosi odluku o sertifikaciji niti je nadležan da se kod proizvođača/uvoznika izjašnjava o mogućem ishodu postupka kontrole i sertifikacije.

Kao izlaz iz kontrole kontrolor priprema *Izveštaj o kontroli* i isti dostavlja prerađivaču/uvozniku kod koga je izvršena kontrola. Izveštaj sadrži identifikaciju svih nepravilnosti, ukoliko ih je bilo, koje se moraju otkloniti da bi se postigla usaglašenost sa referentnim propisima. Ukoliko prerađivač/uvoznik ima primedbu na izveštaj, obavezan je da dostavi pisani prigovor sa svim dokazima kojima potvrđuje da nalazi izneti u izveštaju nisu tačni/korektni.

Nakon prevazilaženja eventualnih nepravilnosti, dostavljanja dokaza o tome i prihvatanja istih od strane kontrolora koji je izvršio kontrolu na terenu, kompletnu dokumentaciju i do tada formirane zapise za određenog klijenta koji je prerađivač ili uvoznik sertifikovanih organskih proizvoda preuzima rukovodilac sertifikacionog tela za proizvode iz organske proizvodnje, i u skladu sa ovlašćenjima koje ima, vrši preispitivanje svih informacija i rezultata vrednovanja, o čemu vodi zapis.

Ukoliko je rezultat izvršenih preispitivanja pozitivan rukovodilac sertifikacionog tela za proizvode iz organske proizvodnje, koji mora da bude oslobođen od svakog komercijalnog, finansijskog i drugog pritiska, donosi odluku o sertifikaciji organskog proizvoda iz prerade i priprema **Sertifikat**. Za sertifikovani organski proizvod iz uvoza rukovodilac sertifikacionog tela za proizvode iz organske proizvodnje priprema **Potvrdu**.

Sertifikat važi do godinu dana, a Potvrda važi do isteka zaliha uvezenih sertifikovanih organskih proizvod, a po isteku perioda važenja postupak ocenjivanja usaglašenosti se ponovo sprovodi.

Navedena dokumenta potpisuje direktor PROFILAB-a.

Nakon obavljenog postupka sertifikacije proizvoda i dobijanja Sertifikata ili Potvrde, podnosilac prijave za sertifikaciju organskog proizvoda stiče mogućnost da sertifikovani proizvod označi znakom sertifikacije - nacionalnim znakom "organski proizvod".

Način korišćenja Sertifikata i Potvrde i znaka sertifikacije opisan je u dokumentu *Uputstvo za korišćenje znaka sertifikacije koje se dostavlja podnosiocu prijave nakon uspešno obavljene sertifikacije*.

Sertifikaciono telo vodi Evidenciju izdatih Sertifikata i Potvrda i ista je dostupna na Internet stranici PROFILAB-a.

Ocenjivanje usaglašenosti *serifikovanih organskih proizvoda iz uvoza* sprovodi se primenom postupka ocenjivanja usaglašenosti pregledom dokumentacije i sertifikata, u skladu sa članom 22. Zakona o organskoj proizvodnji.

Klijent je u obavezi da Sertifikacionom telu dostavi dokumentaciju u skladu sa Pravilnikom o dokumentaciji koja se dostavlja ovlašćenoj kontrolnoj organizaciji radi izdavanja potvrde, kao i o uslovima i načinu prodaje organskih proizvoda:

- prijavu za uvoz organskih proizvoda;
- kopiju sertifikata za organske proizvode koji se uvoze;
- kopiju ino faktura za organske proizvode koji se uvoze;
- kopiju overene jedinstvene carinske isprave za uvezene organske proizvode.

Ako pošiljka koja se uvozi sadrži više vrsta organskih proizvoda koji su u sertifikatu grupisani zajedno, klijent dostavlja i dokument sa pojedinačno navedenim organskim proizvodima koji se uvoze.

Postupak preispitivanja dokumentacije i planiranje kontrole na terenu se odvija na već opisani način. Prilikom uvoza organskih proizvoda kontrolori proveravaju: poreklo sirovine i sertifikat o organskom poreklu sirovine; dozvolu za stavljanje u promet; skladištenje sirovina i organskih gotovih proizvoda i da li su oni jasno označeni i odvojeni od istih konvencionalno proizvedenih; sledljivost proizvoda; materijal za pakovanje (ambalaža); izgled deklaracije (etikete) organskih proizvoda; kako se održava čistoća u skladištu; merne instrumente i opremu; evidenciju o prodaji organskih proizvoda, vrsti i količini.

Sertifikaciono telo ima pravo da izvrši kontrolisanje prometa sertifikovanih organskih proizvoda iz uvoza i povuče izdatu potvrdu ukoliko utvrdi da je došlo do zloupotrebe od strane uvoznika ili nije moguće utvrditi identitet organskih proizvoda koji moraju biti jasno označeni.

Šeme sertifikacije koje Sertifikaciono telo sprovodi sadrže odobrenje korišćenja znaka sertifikacije koji se postavlja na proizvod. Šeme sertifikacije sadrže i zahteve za nadzor radi osiguranja stalne ispunjenosti zahteva za proizvod i održavanje statusa sertifikacije. Sertifikaciono telo inicira nadzor nad proizvodom koji je bio predmet sertifikacije.

Postupak nadzora i održavanja sertifikata naročito se sprovodi kada je:

- sertifikat istekao, a na zalihama imaju sertifikovane proizvode ili
- nakon suspenzije sertifikata.

Postupak nadzora i održavanja sertifikata ima za cilj da utvrdi stanje u vrsti i količini proizvoda u skladištu, kao i količine i vrste proizvoda koje su bile predmet trgovine u vremenu trajanja važenja sertifikata.

Održavanje sertifikacije

Da bi održao sertifikaciju, prerađivač/uvoznik mora svake godine da obnovi prijavu za sertifikaciju, dostavi potrebne informacije o organskim proizvodima i uplati troškove sertifikacije. Prerađivač/uvoznik je takođe obavezan da Sertifikacionom telu prijavi svaku promenu statusa organskog proizvoda koji je predmet sertifikacije.

Kontrole u cilju održavanja sertifikacije se sprovode najmanje jedanput godišnje, putem nasumčnih poseta, najavljenih ili nenajavljenih, u skladu sa planom kontrole. Kontrola se može vršiti i više puta godišnje na osnovu opšte procene rizika od neusklađenosti sa pravilima organske proizvodnje, uzimajući u obzir rezultate prethodnih kontrola, kvalitet proizvoda i rizik od mešanja organskih proizvoda sa proizvodima iz konvencionalne proizvodnje.

Godišnja kontrola obuhvata punu fizičku kontrolu i kontrolu dokumentacije prerađivača/uvoznika na licu mesta, kojom se potvrđuje ispunjenost zahteva iz zakona kojim se uređuje organska proizvodnja i propisima donetim na osnovu tog zakona.

Program godišnje kontrole obično obuhvata: proveru dokumentacije koja se odnosi na delatnost klijenta, finansijsku dokumentaciju, ugovore sa podugovaračima, dokumentaciju kojom se obezbeđuje sledljivost proizvoda; vrednovanje efektivnosti mera preduzetih u cilju otklanjanja malih nepravilnosti utvrđenih prilikom predhodne kontrole, preispitivanje prigovora/žalbi, pozivanje na sertifikaciju i korišćenje znaka sertifikacije.

Proširenje/redukovanje sertifikacije

U slučaju promena koje znatno mogu da utiču na područje sertifikacije proizvoda u organskoj proizvodnji, kao što su: izmene propisa u odnosu na koji je proizvod sertifikovan; promene vlasništva, organizacije, strukture prerađivača/uvoznika; promene proizvodnog ili prerađivačkog programa, tehnologije, asortimana proizvoda, itd. kao i bilo koje druge informacije koje ukazuju da je došlo do promene uslova pod kojima je proizvod sertifikovan, područje primene sertifikacije se mora promeniti, uključujući i redukovanje ili proširenje predmeta sertifikacije.

Sertifikovani prerađivač/uvoznik je obavezan da informiše Sertifikaciono telo o gore navedenim promenama i/ili podnese prijavu za proširenje/redukovanje sertifikacije organskih proizvoda u bilo koje vreme perioda važenja sertifikacije. Sertifikaciono telo će u tom slučaju izvršiti naknadnu kontrolu proizvoda iz organske proizvodnje, radi verifikacije statusa sertifikacije. U slučaju promene područja primene sertifikacije, uključujući proširenje/redukovanje predmeta sertifikacije, prerađivaču/uvozniku se izdaje novi sertifikat.

Suspenzija i povlačenje sertifikacije

U slučaju da se utvrde veće nepravilnosti kod organskog proizvoda koje se ne mogu ispraviti i koje se odnose na primenu metoda i korišćenje sredstava koja nisu dozvoljena u organskoj proizvodnji, predlaže se suspenzija i nalaže da se dati proizvodi odvoje od ostalih organskih proizvoda.

Odluka o suspenziji sertifikacije biće doneta ukoliko okolnosti onemogućuju prerađivaču da ispuni sve kriterijume za održavanje sertifikacije organskog proizvoda.

Na osnovu odluke o suspenziji sertifikacije organskog proizvoda prerađivač može da preduzme mere za otklanjanje nepravilnosti i o sprovedenim merama obavesti Sertifikaciono telo. Ukoliko se oceni da su sprovedene mere adekvatne, rukovodilac sertifikacionog tela za proizvode iz organske proizvodnje će doneti odluku o ukidanju suspenzije.

Ukoliko nije moguće korigovanje nepravilnosti, prethodno izdati Sertifikat se može povući privremeno ili trajno.

Sertifikaciono telo može da donese odluku o povlačenju sertifikata bez prethodnog upozorenja prerađivača u slučajevima: kada ima saznanja da se prerađivač bavi dodatnom delatnošću koja nije u skladu sa važećim zakonom kojim se uređuje organska proizvodnja i propisima donetim na osnovu tog zakona; ukoliko prerađivač objavljuje netačne informacije o Sertifikacionom telu ili na bilo koji drugi način nanosi štetu Sertifikacionom telu; u slučaju zloupotrebe pozivanja na sertifikaciju, zloupotrebe upotrebe znaka sertifikacije; ukoliko proizvodi sadrže visok nivo neželjenih supstanci kao što su ostaci pesticida/herbicida, genetski modifikovanih organizama ili povišen sadržaj teških metala.

Klijent ima pravo da uloži žalbu na ovakvu odluku.

10 PRIGOVORI I ŽALBE

Prigovori i žalbe podneti Sertifikacionom telu od strane korisnika usluge ili bilo koje druge zainteresovane strane, rešavaju se u skladu sa uspostavljenom *Procedurom PR04 - Rešavanje prigovora i žalbi* koja je javno dostupna na internet stranici PROFILAB-a.

Efektivna odluka o prigovorima i žalbama predstavlja važno sredstvo zaštite Sertifikacionog tela, njegovih korisnika usluga i drugih zainteresovanih strana protiv grešaka i propusta. Poverenje u aktivnosti ocenjivanja usaglašenosti obezbeđeno je kada su prigovori i žalbe adekvatno obrađeni.

11 IZMENE U PRAVILIMA SERTIFIKACIJE

Sertifikaciono telo može menjati pravila i zahteve u vezi sertifikacije na osnovu zahteva Akreditacionog tela Srbije, nakon izmena ili dopuna propisa koji se odnose na sertifikaciju. U slučaju bilo kakvih izmena opštih pravila za vršenje sertifikacije Sertifikaciono telo će klijente obavestiti o: novim zahtevima i pravilima; datumu početka primene dopuna ili izmena; potrebnim korektivnim merama; roku do kojeg izmene moraju biti implementirane.

Sve izmene u Pravilima sertifikacije će bit i javno dostupne na Internet stranici PROFILAB-a.

Klijenti koji nisu u mogućnosti da sprovedu zahtevane izmene, moraju u određenom roku da Sertifikacionom telu dostave pisano obaveštenje o povlačenju iz programa sertifikacije organske proizvodnje. Ako klijent ovu informaciju ne dostavi u određenom roku, izmene i dopune će se smatrati prihvaćenim od strane klijenta, a njihova implementacija će biti proverena u prvoj narednoj kontroli.